

III Zielonogórskie Sympozjum Filozoficzne

Zebrane w niniejszym bloku artykuły nawiązują tematycznie do dwóch książek Adama Groblera: *Pomysły na temat prawdy i sposobu uprawiania filozofii w ogóle* (Kraków 2001) oraz *Prawda a względność* (Kraków 2000). Zaproponowana w tej ostatniej rozprawie koncepcja stanowi twórcze rozwinięcie realizmu wewnętrznego Hilarego Putnama. Adam Grobler dowodzi mianowicie, że popularne obecnie tezy o względności — na przykład względności pojęciowej, ontologicznej czy językowej — nie prowadzą nieuchronnie do relatywizmu. Można bowiem zneutralizować ich rzekomo relatywistyczną wymowę odwołując się do regulatywnej idei prawdy.

Obie prace Adama Groblera spotkały się z żywą reakcją w polskim środowisku filozoficznym. Były ona między innymi przedmiotem dyskusji na III Zielonogórskim Sympozjum Filozoficznym zatytułowanym *Pojęcie prawdy i wyzwania relatywizmu* (Zielona Góra, wrzesień 2002). Wynikiem tych debat są prezentowane w niniejszym tomie artykuły.

Wnikliwą analizę stanowiska Adama Groblera zawierają rozprawy Elżbiety Kałużyńskiej oraz Włodzimierza Zięby. Tadeusz Szubka polemizuje z kolei z tezą, wedle której epistemiczna koncepcja prawdy prowadzi do relatywizmu. Zbysław Muszyński dowodzi, że koncepcja schematów pojęciowych umożliwi skonstruowanie argumentu na rzecz realizmu. Marian Grabowski bada w swoim artykule przyczyny popularności tak zwanego wulgarnego relatywizmu. Mariusz Ciszek proponuje relatywistyczną interpretację bioetyki Petera Singera, a Tomasz Zarębski przedstawia miejsce relatywizmu w filozofii nauki Stephena E. Toulmina. Z kolei Aleksandra Derra-Włochowicz i Maciej Witek zabierają głos w dyskusji na temat związków — rzekomych bądź autentycznych — zachodzących między relatywizmem a deflacionizmem. Blok niniejszy zamyka krótka odpowiedź Adama Groblera na uwagi dotyczące jego poglądów.

Warto przy okazji rzec słowo o samym zielonogórskim środowisku filozoficznym, w którym zagadnienia związane z relatywizmem i pojęciem prawdy naukowej są przedmiotem wielu debat. Na przykład Kazimierz Jodkowski w pracy *Wspólnoty uczonych, paradygmaty i rewolucje naukowe* (Lublin 1990) badał relatywistyczne konsekwencje koncepcji nauki Thomasa S. Kuhna. Należy również wspomnieć o zredagowanym przez tego samego autora tomie pod tytułem *Teoretyczny charakter wiedzy a relatywizm* (Lublin 1995). Wojciech Sady poświęcił sporo uwagi problematyce prawdy naukowej i relatywizmu poznawczego w monografii *Spór o racjonalność naukową. Od Poincaré'go do Laudana* (Wrocław 2000) oraz w książce *Fleck. O społecznej naturze poznania* (Warszawa 2000). Anna Rykowska rozwija w swoich artykułach Davidsonowską koncepcję prawdy, a Stanisław Hanuszewicz prowadzi badania nad pojęciem prawdy w fallibilizmie. Wspomniani autorzy nie przemawiają jednym głosem. Dzięki temu wymiana myśli, do której dochodzi w zielonogórskim środowisku, jest źródłem różnorodnych filozoficznych inspiracji.

Maciej Witek
redaktor bloku